

Andrej Ivanuša

JA, ČIGAV PA SI TI?

Zanimiva »pasja« zgodba prihaja iz otoka Cresa na Hrvaškem. Na njegovem južnem koncu vsako leto preživljam počitnice. To počnem že petdeset let in več. Prvikrat sem bil tam, ko sem imel tri leta. Naša družina se je tam že kar udomačila. Oče se je spoprijateljil z ribičem Mirom. Tako sta skupaj ribarila čez poletje. Vsak večer sta po peti uri popoldan vrgla mreže. V morju sta jih pustila čez noč in zjutraj ob sončnem vzhodu spet odšla ponje.

Sedaj na Punta Križi skoraj ni več ribičev, predvsem ne starih, ki bi lovili ribe na klasičen način z mrežo imenovano popona. Zato zdaj s starimi Puntarji zvečer posedamo v gostilni in si pripovedujemo zgodbe iz tistih časov. Gostilno Pogana vodi gostilničar Zlatko, ki jo je prevzel od pokojnega Plešića.

Pred letom sem bil na morju še pred pravo turistično sezono v juniju in je bilo v gostilni manj gostov. Delo v njej so brez težav obvladovali njegova hčera, zet in dve vnukinji. Zlatko je priskočil na pomoč le v najhujši nuji. Težko mu je, ker je brez ene noge. Pred nekaj leti so mu jo pod kolenom odrezali zaradi sladkorne in gangrene. Ima protezo, a je vseeno težko, če bi moral ves čas delati v gostilni. Ob tem ga proteza žuli in je mnogokrat sploh ne uporablja.

Zato sedaj več sedi v kotu svoje gostilne, prijazno pozdravlja goste, pod večer tu in tam zaigra na harmoniko in znancem pripoveduje zgodbe. Tisti večer sem se mu oddolžil z zgodbo, ki mi jo je zaupal oče.

Z Zlatkom sva sedela v kotu gostinske terase ob hladilni omari za sladoled. Čeprav bi morda pomislili, da je to najbolj hladen kot, bi se krepko zmotili. Znotraj omare je res skoraj »leden«, a zunaj je kompresor, ki ustvarja toploto, da je notranost primerno hladna, da se sladoled ne stopi. Ker pri tem ta tehnološka »reč« tudi brni, je bila miza vedno prosta, saj so se je gostje raje izogibali. Prednost ima, ker je od tukaj mogoče videti vso teraso in vhode v gostilno, kuhinjo in iz zaliva proti odprtemu morju.

Pila sva rdeče vino pomešano z vodo, bevanda ji pravijo tukaj, Zlatko je kadil cigarete in si pripovedovala zgodbe.

»Saj, živali so pogosto pametnejše od svojih gospodarjev,« sem rekel. »Za pse še to posebej velja!«

»Prav imaš!« je pokimal. »Sem poznal nekaj psov, ki so po inteligenci prekašali svojega gospodarja. Po pameti ne, saj smo navsezadnje ljudje pametnejši od živali. Ampak ...«

Kimal sem:

»Res je, ljudje smo včasih bolj neumni ... Oh, spomnim se zgodbe, ki mi jo je pripovedoval moj oče. To je bilo takrat, ko je gostilno vodil Plešić.«

»Ja, saj sem odkupil lokal od njega!« je rekel Zlatko.

»Saj vem ... No, da ti povem vso štorijo!«

»Pa daj!«

»Tisto poletje sta si dva mlada Nemca, menda sta bila na sveže poročena, v Zadru izposodila majhno jadrnico in se nanjo vkrcala skupaj s psom. Mislim, da je bil koker španijel ali kaj podobnega. Saj ne vem čisto prav! A o jadrnanju, morju, plovbi in še o čem nista imela prav nobenega pojma. Danes bi jima brez izpita barke sploh ne bi zaupali. A takrat je to šlo, samo, če sta plačala z markami.

Potem sta se veselo vozila gor in dol med otoki. Na motor jasno, saj jadrati niti slučajno nista znala. A sčasoma jima je zmanjkalo vode, hrane in goriva. Nekako po sreči, morda so jima pomagali še morski tokovi, veter in valovi, sta se uspela privezati na obalo na vzhodni strani otoka Cresa, nekaj nižje od zaliva Ul. Tja, saj več, ribiči le redkeje zaidejo.

Kar nekaj časa sta čakala, da pripluje kdo mimo in ju reši njunega »brodolomstva«. Ko je bila vročina prehuda, sta se s psom izkrcala na obalo, da se zaklonita v senci dreves na obali. Takoj, ko sta psa spustila z vrvice, jo je ta ucvrl nekam v gosto grmovje. Sploh se ni ozrl, ko sta ga klicala. Končno sta obupala in se sprijaznila z mislijo, da psa nikoli več ne bosta videla. Ampak nista si upala za njim. Občutek odgovornosti za jadrnico jima je preprečeval, da bi se oddaljila od nje. Ampak ves dan ni nihče priplul mimo. Žejna in lačna sta spet odšla na jadrnico in na njej prespala.«

Prekinila me je vnukinja, ki je prinesla novo rundo bevande. Malo sem si osvežil grlo s pijačo in nadaljeval:

»Tudi naslednji dan ni bilo nikogar mimo. Ves dolg, peklensko vroč dan na žgočem soncu! Si predstavljaš? Le nizka drevesa na obali so dajala nekaj sence.

Pod večer pa sta Miro in moj oče le priplula tam mimo. Še Mirotoov brat Ive je bil z njima. Da vržejo mreže, ker v tistem koncu že dolgo niso lovili rib. Tam na obali sta jima dve postavi obupno mahali in kričali.

'Gremo pogledat, kaj se dogaja?' je vprašal Miro, ki je bil na premcu čolna.

'Seveda, morda sta nasedla,' je rekel Ive.

'Prav!' je rekel moj oče, ki je krmaril čoln. Obrnili so čoln na obalo.

Oče je dobro znal nemško, je kaj hitro zvedel, kaj se jima je zgodilo in je prevajal ribičema.

'Saj bi lahko jadrjala,' je pripomnil Miro.

'Lahko bi,' je rekel moj oče, 'vendar imata o morju in o jadrnanju toliko pojma kot tvoje ovce.' Potem se je obrnil k »brodolomcema« in ju vprašal zakaj nista šla do vasi, saj so se od tam videle strehe hiš na vrhu hriba. Mladi Nemeč je rekel:

'Saj sva jih videla, a si nisva upala tja. Nikjer ni poti!'

'Tako bedastih turistov še nisem srečal,' je rekel Ive.

'Zato jima bomo reševanje zaračunali,' je rekel Miro in zmignil z rameni.

Ko so privezali jadrnico na ribiški čoln in hoteli odpluti, je začelo dekle stokati, da ni nikjer njunega Fifija. Sicer psu ni bilo tako ime, ampak oče je vsem rekel Fifi, če jim ni vedel imena. Da jo pomirijo, je oče šel na obalo in klical psa. A ni ga bilo od nikoder. Tako so vseeno odpluli okrog polotoka do gostilne. Mladi par je bil tako sestradan, da je na vsak način želeli najprej v gostilno.

Čez dobro uro so pristali. A še preden so jadrnico in ribiški čoln privezali na pomol pred gostilno, sta že skočila na obalo. Pustila sta vse za seboj in že naročevala pijačo in hrano.«

»He, he, si morem misliti, kako sta bila lačna in žejna!« se je nasmejal Zlatko.

»Ampak, kaj misliš, kdo je bil, tam, v gostilni?« sem vprašal. Zlatko je zmignil z rameni. Nadaljeval sem:

»Njun pes! Že skoraj dva dni se je motal gostom pod nogami. Ljudje so ga božali, hranili in napojili.

'Ja, čigav pa si ti? Tako luštkan pesek. Prijazen si, kajne da?'

Čakal je na svoja gospodarja. Še danes mi ni jasno, kako je prišel tja, saj je po kopnem vsaj kakšnih deset kilometrov, in kako je vedel, da ju bodo pripeljali prav sem,« sem zaključil pripoved.

(Nadaljevanje: DVE ORANŽNI MAČKI)